

Baltimaade ühenduste üleskutse ELi kliimaambitsiooni suurendamiseks

12.10.2020

Lugupeetud peaminister Jüri Ratas!

Pöördume Teie poole enne Euroopa Ülemkogu peatset kohtumist, kus tuleb arutluse alla Euroopa Liidule 2030. aastaks kõrgema kliimaeesmärgi seadmine.

Meil on kliima hädaolukord, kuid sellest hoolimata ei ole meie praegused kohustused ja teod kliimamuutuse kõige tõsisemate tagajärgede ärahoidmiseks piisavad. Kui me ei tegutse otsekohe ja otsustavalt, tõuseb õhutemperatuur sajandi lõpuks 3,2°C.¹ Metsapõlengud ning sagenenud põuad ja üleujutused mõjutavad juba praegu rängalt nii ettevõtteid, kodanikke kui ka kogukondi, iseäranis kõige haavatavamaid nende seas. Ebapiisavad ja liiga hilised kliimameetmed ning nende puudumine põhjustavad Euroopa Liidus eeldatavalt majandusliku heaolu kadu 175 miljardit eurot aastas² ning hirmutavaid tagajärgi tulevastele põlvkondadele. Baltimaades põhjustab kliimamuutus äärmuslike ilmaolude sagenemist ning sellega kaasneb oht taristukahjustusteks, kahjulikeks tervisemõjudeks, vegetatsiooniperioodi nihkumiseks ja veerežiimi muutusteks.³

Tänavune aasta on kliimameetmete seisukohast otsustava tähtsusega, kuna Pariisi kokkuleppe järgi peavad sel aastal kõik riigid üle vaatama oma kohustused kasvuhoonegaaside heitmete vähendamiseks 2030. aastaks. Euroopa Komisjoni hiljutise ettepaneku valguses suurendada eesmärki heidete vähendamiseks praeguselt 40%-lt vähemalt 55%-le võrreldes 1990. aastaga on Euroopa Liit võtnud sihiks võtta uus eesmärk vastu enne käesoleva aasta lõppu. Komisjoni ettepanek on samm õiges suunas, kuid ulatuslikemate keskkonna-, sotsiaalsete ja majanduslike kahjude vältimiseks on tarvis enamat.

Meil on hea meel, et Euroopa Parlament võttis äsja vastu seisukoha, et eesmärgiks on vaja seada 60%. Et hoida ülemaailmset temperatuuri tõusu 1,5°C piires, peavad kõik riigid ÜRO Keskkonnaprogrammi heitmete puudujäägi raporti (*Emissions Gap Report*) järgi aga vahemikus 2020–2030 igal aastal heitmeid vähendama 7,6%. Seda arvestades peaks Euroopa Liit võrreldes 1990. aasta tasemega vähendama kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2030. aastaks vähemalt 65%.

¹ UNEP (2019). Heitmete puudujäägi raport. <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>

² JRC (2020). Mõnede kliimamõjude majanduslik analüüs. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC120452/pesetaiv_task_14_economic_analysis_final_report.pdf

³ Läti kliimamuutustega kohanemise plaan 2030. aastani. <https://likumi.lv/ta/id/308330-par-latvijas-pielagosanas-klimata-parmainam-planu-laika-posmam-lidz-2030-gadam>.

Selline eesmärk ei ole kliimamuutuse kõige rängemate tagajärgede ärahoidmiseks praegusele ja tulevastele põlvkondadele mitte üksnes vajalik, vaid mitmete uuringute andmeil ka teostatav.⁴ Värsketest uuringutest selgub, et kasvuhoonegaaside heitkoguste 65-protsendiline vähendamine 2030. aastaks aitab Euroopa Liidul ära hoitud keskkonna- ja kliimakahjude arvelt säästa enam kui 10 triljonit eurot.⁵ Kõrgem, piisavalt ulatuslik ja teaduspõhine kliimaeesmärk on hädavajalik, et juhtida tulevase Euroopa Liidu mitmeaastase finantsraamistiku ja Euroopa Liidu majanduse taastamise fondi investeeringuid õiglase ja jätkusuutliku ülemineku saavutamiseks. Lisaks rohketele kaasnevatele ühiskondlikele hüvedele rahvatervise paranemise vallas aitab tõeliselt roheline majanduse taastamine Euroopal vältida tõsiseid ohte elurikkusele ja keskkonnale ning võimaldab Euroopa Liidul saada kliimaneutraalse tehnoloogia vallas maailma juhtivaks jõuks ning luua ohutumaid ja kestlikumaid töökohti. Selleks on vaja põhjalikku strateegilist planeerimist, mis võtab arvesse ka ülemineku mastaapsemaid probleeme. Negatiivsete keskkonnamõjude minimeerimiseks on oluline, esiteks, disainida energiataristu, mis kahandaks taastuvenergia ja energiasalvestuse tehnoloogiate materjalikulu ning soodustaks antud materjalide taas- ja uuskasutust, ning teiseks, anda lisastiimuleid jätkusuutmatust kaevandamisest hoidumiseks. Uuringud on näidanud, et puhtale energiale üleminekuks vajalikesse tehnoloogiatesse investeerimine loob iga kulutatud miljoni dollari kohta peaaegu kolm korda rohkem töökohti kui fossiilkütused.⁶

Läänemere regioonil on potentsiaali olla positiivsete muutuste eestvedaja ning Euroopa Liidu aktiivsemast kliimategevusest kasu saaja. Piirkonna heitmed on pärast 1993. aastat kahanenud üksnes marginaalselt, mistõttu rõhutas mullu oktoobris vastu võetud Balti kliimadeklaratsioon⁷ vajadust tugevama ühistegevuse järele, et heitmeid jõulisemalt vähendada.

Ulatuslik kliimapoliitika ja sellealane tegevus võib toimida piirkonna tihedama koostöö ja infovahetuse katalüsaatorina. Tihenened koostööd ilmestab näiteks Balti riikide elektrivõrgu sünkroniseerimine Euroopa võrguga 2025. aastaks, mille üks tulem on Euroopa ühisturul taastuvelektri osakaalu kasvamine.⁸

⁴ Ülevaade värsketest uuringutest Euroopa Liidu kliimaeesmärgi kohta vähendada kasvuhoonegaaside heitmeid vähemalt 65% ulatuses. <http://www.caneurope.org/docman/climate-energy-targets/3645-can-europe-65percent-is-feasible-sep20/file>

⁵ Pariisi kokkuleppega ühilduv (PAC) energiastsenaarium. <https://www.pac-scenarios.eu/scenario-development.html> ning Saksamaa Majandusuuringute Instituut (DIW) ja Berliini Tehnikaülikool. https://www.diw.de/de/diw_01.c.793359.de/publikationen/weekly_reports/2020_28_1/european_green_deal_using_ambitious_climate_targets_and_renewable_energy_to_climb_out_of_the_economic_crisis.html

⁶ IRENA (2020). Taastumine pärast COVID-it: kuidas saavutada vastupidavus, areng ja võrdsus. <https://irena.org/publications/2020/Jun/Post-COVID-Recovery>

⁷ Kliimaneutraalsuse ühisdeklaratsioon. <https://bnn-news.com/baltic-environment-ministers-sign-joint-climate-declaration-206882#:~:text=Baltic%20States%20Climate%20Declaration%20underlines,as%20enhance%20cross%2Dborder%20cooperation>

⁸ Balti riikide energiasüsteemid: sünkroniseerimine 2025. aastaks. <https://cordis.europa.eu/article/id/123813-baltic-energy-systems-synchronisation-by-2025> Balti riikide sünkroniseerimisprogrammi teise faasi olulisimad projektid: <https://www.ast.lv/en/events/eu-granted-largest-possible-funding-key-second-phase-projects-baltic-states-synchronisation>

Eelnevale tuginedes kutsuvad allakirjutanud Teid üles aruteludes Euroopa Ülemkogus toetama Euroopa Liidu kliimaeesmärgi tõstmist vähemalt 65 protsendini ning tagama selle, et avaliku sektori investeeringud oleksid suunatud õiglase ülemineku kiirendamisele.

Usume, et võtate need küsimused tulevasel kohtumisel arutlusele ning loodame sellele, et seisate Läänemere piirkonna elanike heaolu ja meie planeedi kaitsmise eest.

Eesti

Balti Keskkonnafoorum
Bioteaduste Üliõpilaste Selts
Eesti Taastuvenergia Koda
Keskkonnaõiguse Keskus
Eestimaa Looduse Fond
Eesti Päikeseelektri Assotsiatsioon
Arengukoostöö Ümarlaud
Pärandkoosluste Kaitse Ühing
Eesti Üliõpilaskondade Liit
Fridays For Future Estonia
Friends of the Earth Estonia
Keskkonnasõbraliku elustiili portaal Bioneer
MTÜ Cleantech ForEst
MTÜ Mondo
MTÜ Niilusoo
MTÜ Tänu Loodusele
Eesti Maaülikooli Keskkonnakaitse Üliõpilaste Selts
Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering
Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts
Koosloodus SA

Leedu

Alliance of Lithuanian Consumer Organizations, Lietuvos vartotojų organizacijų aliansas
Association of Klaipėda Greens, Asociacija Klaipėdos žalieji
Centre for Sustainable Development, Darnaus vystymosi centras
Environmental NGO coalition, Aplinkosaugos koalicija
Free Society Institute, Laisvos Visuomenės Institutas
Fridays for Future Lithuania
Green Policy Institute, Žaliosios politikos institutas

Lithuanian Confederation of Renewable Resources, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija
Lithuanian Fund for Nature, Lietuvos Gamtos Fondas
Lithuanian Ornithological Society, Lietuvos ornitologų draugija
Lithuanian Responsible Business Association, Lietuvos Atsakingo Verslo Asociacija
Nature Heritage Fund, Gamtos Paveldo Fondas
NGO Circular economy, VšĮ Žiedinė ekonomika
RUPI, We do care
Student Scientific Society of Natural Sciences, Studentų gamtininkų mokslinė draugija

Lāti

City for People, Pilsēta cilvēkiem
Environmental Protection Club, Vides aizsardzības klubs
Fiqsy, ride sharing company
Foundation for Environmental Education, Vides izglītības fonds
Fridays for Future Latvia
Friends of the Earth Latvia, Latvijas Zemes draugi
Green Liberty, Zaļā brīvība
Latvian Architects Declare
Latvian Association for Environmental Management, Latvijas Vides pārvaldības asociācija
Latvian Association of District Heating Companies, Latvijas siltumuzņēmumu asociācija
Latvian Fund for Nature, Latvijas Dabas fonds
Latvian Institute of Aquatic Ecology, Latvijas Hidroekoloģijas Institūts
Latvian Renewable Energy Federation, Latvijas atjaunojamās enerģijas federācija
Latvian Wind Energy Association, Latvijas Vēja enerģijas asociācija
Parents for Future Latvia, Vecāki Nākotnei
Pasaules Dabas Fonds
Ride, e-mobility services
Riga Technical University / EIT Climate-KIC HUB Latvia
Uzlādēts.lv, E-mobility Company
Zero Emission Mobility Support Society, Bezizmešu mobilitātes atbalsta biedrība
Zero Waste Latvia

Pilsēta cilvēkiem

LATVIJAS
HIDROEKOLOĢIJAS
INSTITŪTS

VIDES AIZSARDZĪBAS KLUBS

UZZĻĀDĒTS

PĀRANKOOSLUSTE
KAITSE ŪHING

LAEF

VĒJA
ENERĢIJAS
ASOCIĀCIJA

BIMAB

**Pasaules
Dabas
Fonds**

in association with

Žaliosios politikos institutas

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

eesti üliõpilaskondade liit

LIETUVOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS KONFEDERACIJA

Aplinkosaugos
koalicija

BÜS
BIOTEADUSTE ÜLIÕPILASTE SELTS

LIETUVOS ATSAKINGO VERSLO ASOCIACIJA

LVOA
ALLIANCE OF
LITHUANIAN CONSUMER
ORGANIZATIONS

LVI
LAISVOS
VISUOMENĒS
INSTITUTAS